

Spis treści:

Od Autorów	11
Rozdział I: Geneza, rozwój i podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego (Marcin Marcinko)	13
1. Uwagi terminologiczne	13
1.1. Międzynarodowe prawo humanitarne	13
1.2. Wojna	14
1.3. Konflikt zbrojny	15
1.4. Użycie siły	17
2. Geneza i rozwój międzynarodowego prawa humanitarnego	17
2.1. Starożytność i średniowiecze	18
2.2. Czasy nowożytne	20
2.3. Rok 1864 oraz kodyfikacje prawnomiędzynarodowe w XIX i XX wieku	21
3. Źródła międzynarodowego prawa humanitarnego	24
3.1. Umowy międzynarodowe	24
3.2. Międzynarodowe prawo zwyczajowe	26
4. Podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego	30
4.1. Zasada humanitaryzmu	30
4.2. Zasada rozróżniania	33
4.3. Zasada proporcjonalności	35
4.4. Międzynarodowe prawo humanitarne a konieczność wojskowa	36
5. Uwagi końcowe	39
Rozdział II: Status kombatanta i ochrona jeńców wojennych (Piotr Łubiński)	42
1. Zagadnienia wstępne – prawo regulujące sytuację jeńców	42
2. Początek ochrony	42
3. Rozróżnienie na kombatantów i nie-kombatantów	43
4. Osoby uprawnione do statusu jeńcy wojennego	44
5. Nie-kombatanci – członkowie sił zbrojnych	47
6. Nie-kombatanci – osoby cywilne	48
7. Obowiązek postępowania zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego	48
8. Obowiązek kombatanta odróżniania się od osób cywilnych	49

9. Kobiety i dzieci jako kombatanCI	49
10. Postępowanie z jeńcami	50
10.1. Ustalanie tożsamości	50
10.2. Ewakuacja z pola walki	50
10.3. Obozy jenieckie	51
10.4. Warunki życia jeńców – pomieszczenia, wyżywienie i odzież	51
10.5. Kwestie sanitarne i opieka medyczna	52
10.6. Praktyki religijne, zajęcia intelektualne i fizyczne	52
10.7. Dyscyplina	52
10.8. Stopnie jeńców wojennych	53
10.9. Praca jeńców wojennych	53
10.10. Zasoby pieniężne jeńców wojennych	54
10.11. Stosunki jeńców wojennych ze światem zewnętrznym	54
10.12. Repatriacja chorych i rannych	54
10.13. Zwolnienie i repatriacja jeńców wojennych po zakończeniu działań wojennych	54
11. Status jeńców po kapitulacji	55
12. Śmierć jeńców wojennych	55
13. Biuro Informacji i stowarzyszenia pomocy jeńcom wojennym	55
14. Jeńcy w wewnętrznych konfliktach zbrojnych	56
Rozdział III: Ochrona rannych, chorych i rozbitków (Piotr Łubiński)	57
1. Wstęp	57
2. Zakres podmiotowy ochrony	57
2.2. Ranni i chorzy	58
2.3. Rozbitkowie	58
3. Traktowanie rannych, chorych i rozbitków	59
4. Obowiązek poszukiwania i zbierania rannych i chorych z pola walki	60
4.1. Identyfikacja rannych, chorych i rozbitków	60
4.2. Szacunek dla zmarłych	61
5. Akcje odwetowe	61
6. Personel chroniony	61
6.1. Stały personel medyczny	62
6.2. Nie-stały personel medyczny	62
6.3. Personel administracyjny	62

6.4. Medyczny personel stowarzyszeń pomocy	63
6.5. Personel stowarzyszeń pomocy uznanych w kraju neutralnym	63
6.6. Personel medyczny przypisany do organizacji obrony cywilnej	63
6.7. Kapelani	63
6.8. Sposób oznaczenia personelu podlegającego ochronie	64
6.9. Funkcje personelu podlegającego ochronie	65
7. Obiekty medyczne	66
7.1. Funkcje obiektów medycznych	66
7.2. Ustanie ochrony	67
7.3. Sytuacje nie powodujące ustania ochrony	67
8. Chronione pojazdy medyczne	68
9. Strefy i miejscowości sanitarne	68

Rozdział IV: Ochrona ludności cywilnej w konfliktach zbrojnych (Piotr Łubiński) 69

1. Akty prawa międzynarodowego dotyczące ochrony ludności cywilnej w konfliktach zbrojnych	69
2. Definicje osoby cywilnej i ludności cywilnej	69
3. Osoby cywilne jako ofiary konfliktu zbrojnego	70
3.1. Sytuacja ludności cywilnej w toku prowadzonych działań zbrojnych	70
3.2. Ochrona osób cywilnych znajdujących się we władzy strony konfliktu	70
3.3. Szczególna ochrona kobiet i dzieci	75
3.4. Status dziennikarzy	76
3.5. Status cudzoziemców	77
4. Ograniczenie i utrata przez osobę cywilną praw i przywilejów określonych przez międzynarodowe prawo humanitarne	77

Rozdział V: Sytuacja organizacji i instytucji obrony cywilnej podczas konfliktów zbrojnych (Marcin Marcinko) 79

1. Definicja i zadania obrony cywilnej w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego	79
2. Ochrona organizacji obrony cywilnej	83
3. Obrona cywilna na terytoriach okupowanych	84
4. Organizacje cywilne obrony cywilnej państw neutralnych	85

5. Członkowie sił zbrojnych i formacje wojskowe przydzielone do organizacji obrony cywilnej	85
6. Międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej	86

Rozdział VI: Metody i środki walki w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego (Marcin Marcinko)

1. Źródła międzynarodowego prawa humanitarnego dotyczące metod i środków walki	87
2. Ograniczenia dotyczące środków walki	89
2.1. Rodzaje broni i amunicji zakazane w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego	90
2.1.1. Pociski	90
2.1.2. Trucizny i broń zatruta	91
2.1.3. Miny przeciwpiechotne	92
2.1.4. Broń kasetowa	95
2.1.5. Broń biologiczna i chemiczna	98
2.1.6. Broń laserowa	104
2.2. Ograniczenia w używaniu broni dozwolonej	104
2.2.1. Broń zapalająca	104
2.2.2. Miny-pułapki	108
2.2.3. Miny zakładane na odległość	109
2.2.4. Broń jądrowa	110
2.2.5. Nowe rodzaje broni	112
3. Zakazy i ograniczenia dotyczące metod prowadzenia działań zbrojnych	113
3.1. Akty wiarołomstwa	113
3.2. Fortele i podstęp wojenne	114
3.3. Zakaz bezprawnego używania i nadużywania znaków rozpoznawczych, flag, odznak i symboli	115
3.4. Zakaz niedarowania życia i atakowania osób wyłączonych z walki	116
3.5. Zakaz zmuszania obywateli państwa nieprzyjacielskiego do służby w obcych siłach zbrojnych	117
3.6. Zasadzki	117
3.7. Sabotaż	118
3.8. Snajperzy	118
3.9. Szpiegostwo	118
3.10. Najemnicy	119

3.11. <i>Zamachy</i>	122
3.12. <i>Zakaz zastraszania ludności cywilnej</i>	122
3.13. <i>Zakaz rabunków i rozmyślnego niszczenia mienia</i>	123

Rozdział VII: Ochrona obiektów cywilnych podczas konfliktów zbrojnych (Marcin Marcinko)

1. Zagadnienia wstępne	125
2. Miejscowości nie bronione	126
3. Budynki i obiekty o charakterze cywilnym	127
4. Dobra niezbędne dla przetrwania ludności cywilnej	128
5. Budowle i urządzenia zawierające niebezpieczne siły	129
6. Środowisko naturalne	131

Rozdział VIII: Ochrona dóbr kulturalnych w międzynarodowym **prawie humanitarnym (Marcin Marcinko)**

1. Dobra kulturalne – zagadnienia definicyjne	134
2. Źródła międzynarodowego prawa humanitarnego dotyczące ochrony dóbr kulturalnych	135
3. Postanowienia Konwencji haskiej o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego	140
3.1. <i>Ochrona dóbr kulturalnych w rozumieniu Konwencji haskiej</i>	140
3.2. <i>Konieczność wojskowa</i>	143
3.3. <i>Międzynarodowy znak ochrony dóbr kulturalnych</i>	143
3.4. <i>Regulamin Wykonawczy i Protokół Dodatkowy I do Konwencji haskiej</i>	144
4. Postanowienia II Protokołu Dodatkowego do Konwencji haskiej	144
4.1. <i>Środki przygotowawcze</i>	145
4.2. <i>Upowszechnianie i współpraca</i>	145
4.3. <i>Kategoryczna konieczność wojskowa</i>	146
4.4. <i>Ochrona wzmocniona</i>	147
4.5. <i>Odpowiedzialność karna</i>	149
5. Deklaracja UNESCO z 2003 roku	150
6. Ochrona dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego w świetle prawa polskiego	153
6.1. <i>Ustawy i rozporządzenia</i>	153
6.2. <i>Instrukcje wojskowe</i>	157

Rozdział IX: Stosowanie międzynarodowego prawa humanitarnego w konfliktach wewnętrznych (Piotr Łubiński)	162
1. Wstęp	162
2. Artykuł 3 wspólny dla konwencji genewskich	162
2.1. Zakres przedmiotowy artykułu 3	162
2.2. Zakres osobowy artykułu 3	163
2.3. Humanitarne traktowanie	163
2.4. Ranni i chorzy	164
2.5. Personel medyczny	164
3. Protokół Dodatkowy II	165
3.1. Zastosowanie Protokołu Dodatkowego II	165
3.2. Zakres osobowy	165
3.3. Humanitarne traktowanie	166
3.4. Ranni, chorzy i rozbitkowie	167
3.5. Personel medyczny	167
3.5.1. Ochrona personelu medycznego i duchownego	167
3.5.2. Ochrona działalności medycznej	168
3.5.3. Ochrona jednostek medycznych oraz transportu medycznego	168
3.5.4. Stowarzyszenia pomocy	168
4. Traktowanie ludności cywilnej	169
5. Normy prawa zwyczajowego znajdujące zastosowanie w trakcie konfliktów wewnętrznych	170

Rozdział X: Problematyka terroryzmu w międzynarodowych i niemiędzynarodowych konfliktach zbrojnych (Marcin Marcinko)	171
1. Zagadnienia wstępne	171
2. Terroryzm w międzynarodowych konfliktach zbrojnych	173
3. Terroryzm a konflikty zbrojne o charakterze niemiędzynarodowym	179
4. Zakres podmiotowy zakazu aktów terroryzmu w konfliktach zbrojnych	183
5. Podsumowanie	195

Rozdział XI: Sądownictwo międzynarodowe w kontekście międzynarodowego prawa humanitarnego (Piotr Łubiński)	198
1. Wstęp	198
2. Rodzaje sądów międzynarodowych	198

3. Sądzenie zbrodni wojennych po I wojnie światowej	199
4. Sądzenie zbrodni po II wojnie światowej	199
5. Trybunał dla byłej Jugosławii	201
6. Trybunał dla Ruandy	202
7. Międzynarodowy Trybunał Karny	203
8. Trybunały umiędzynarodowione	204
8.1. Specjalny Trybunał dla Sierra Leone	204
8.2. Umiędzynarodowione sądownictwo w Kosowie	206
8.3. Trybunał dla osądzenia zbrodni popełnionych przez Czerwonych Khmerów	207
8.4. Izba do spraw Zbrodni Wojennych w Sarajewie	208

Rozdział XII: Cele i zadania Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (Marcin Marcinko)

1. Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca	210
2. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża	213
2.1. Powstanie Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża	213
2.2. Cele Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża	215
2.3. Zadania Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża	216
3. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca	220
4. Stowarzyszenia krajowe Czerwonego Krzyża lub Czerwonego Półksiężyca	220
5. Funkcje i ochrona znaku czerwonego krzyża i czerwonego półksiężyca	221

Akty prawne i dokumenty

Bibliografia